עין משפט נר מצוה

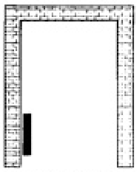

נד א מיי' פי"ז מהלכות שבת הלכה כג טוש"ע א"ח סי' שסג סעיף ט [וסעיף יג]:
ב [מיי' פ"ג מהל' עירובין הלכה כד טוש"ע א"ח סי' שעד סעיף ג]:
ג [טוש"ע שם]:

◆

רבינו חננאל

רב אשי אמר כגון שרצפו פחות פחות מד' במשך ד' אמות, לרשב"ג דאמר כל פחות מד' טפחים אמרינן לבוד הוא, נידון אילו ארבע אמות הרצופות בלחיים כאילו מבוי בפ"ע הוה וצריך לחי אחר להתירו, ור' יוחנן הוא דאמר מבוי שרצפו בלחיים באנו למחלוקת רשב"ג ורבנן. ולמה א' לדברי רשב"ג צריך לחי אחר להתירו ואע"ג דנראה מבחוץ ושוה מבפנים הוא, לית ליה לר' יוחנן דכי האי גוונא נידון משום לחי, דכי אתא רבין אמר ר' יוחנן אפי' נראה מבחוץ ושוה מבפנים אינו נידון משום לחי. תני ר' חייא כותל שצידו אחד כנוס מחבירו. פי' כגון כותל רחב ועשה ראשו צר ונראה מבחוץ כמו לחי או רחב מראשו והניח מעוביו כמו טפח, כגון שהתחיל רחב הכותל ד' טפחים והניח טפח והיצר ובנה, נידון משום לחי. ואע"ג דר' יוחנן שמיע ליה האי מתניתא דתנא לה ר' חייא, כיון דלא ס"ל כוותיה משום הכי לא תני לה. אבל ר' חייא אי לאו דסבר לה כוותיה למה לי למיתנייה. אקשי רבא למ"ד נידון משום לחי, והתנן חצר גדולה שנפרצה לקטנה גדולה מותרת וקטנה אסורה, ואמאי קטנה אסורה תשתרי בנראה מבחוץ ושוה מבפנים. ודחי ר' זירא בנכנסין כותלי קטנה בגדולה ג' טפחים שאינו נראה הנותר מן הכותל של גדולה כמו לחי. שהרי יוצא ג' ואינו נראה מכללו. ואמרי' ולימא לבוד. כלומר ראה כותל לבוד בכותל של גדולה ויהיה כותל של קטנה כלחי. וכי תימא כי אמרי' לבוד היכא דהוא פחות מג' טפחים והאי כותל של קטנה מופלג מן כותלה של גדולה טובא, והא תני רב אדא קטנה בי' גדולה בי"א. הנה אין ביניהן אלא אמה אחת בלבד. ודחי רבינא במופלגת מכותל זה בד' טפחים ומכותל זה בב' טפחים.

רב אשי אמר כגון שרצפו בלחיים פחות פחות מארבעה במשך ארבע אמות לרבן שמעון בן גמליאל דאמר אמרינן לבוד הוה ליה מבוי וצריך לחי אחר להתירו ולרבנן דאמרי לא אמרינן לבוד לא צריך לחי אחר להתירו ולרבן שמעון בן גמליאל להוי כנראה מבחוץ ושוה מבפנים מידי הוא טעמא אלא לר' יוחנן הא כי אתא רבין אמר רבי יוחנן נראה מבחוץ ושוה מבפנים אינו נידון משום לחי [א]איתמר נראה מבפנים ושוה מבחוץ נידון משום לחי נראה מבחוץ ושוה מבפנים רבי חייא ורבי שמעון ב"ר חד אמר [ב]נידון משום לחי וחד אמר אינו נידון משום לחי תסתיים דר' חייא הוא דאמר נידון משום לחי דתני [ג]רבי חייא כותל שצידו אחד כנוס מחבירו בין שנראה מבחוץ ושוה מבפנים ובין שנראה מבפנים ושוה מבחוץ נידון משום לחי תסתיים ורבי יוחנן מי לא שמיע ליה הא אלא שמיע ליה ולא סבר לה רבי חייא נמי לא סבר לה האי מאי בשלמא ר' יוחנן לא סבר לה משום הכי לא תני לה אלא ר' חייא אי איתא דלא סבר לה למה ליה למיתנא אמר רבה בר רב הונא נראה מבחוץ ושוה מבפנים נידון משום לחי אמר רבה [ד]ומותבינן אשמעתין [ה][ו]חצר קטנה שנפרצה לגדולה גדולה מותרת וקטנה אסורה מפני שהיא כפתחה של גדולה ואם איתא קטנה נמי תשתרי בנראה מבחוץ ושוה מבפנים אמר ר' זירא [ז]בנכנסין כותלי קטנה לגדולה ולימא לבוד ותשתרי וכי תימא דמפלגי טובא והא [ח]תני רב אדא בר אבימי [ט]קמיה דר' חנינא (א) קטנה בעשר גדולה באחת עשרה אמר רבינא במופלגין מכותל זה בשנים ומכותל זה בד' ולימא לבוד מרוח אחת ותשתרי

רבי

ולרשב"ג להוי כנראה מבחוץ ושוה מבפנים. פ"ה דמסתמא לחי קמא משכו קימעא כלפי חוץ שכן דרך כל מעמידי לחי שמושכין קצת כלפי חוץ כדי שיראה מבחוץ ומבפנים שהוקבע לשם לחי ויותר נראה לפרש שמשכו קצת כלפי פנים דהא משמע כולי שמעתא דבעי למישרי לרבנן עד חודו החיצון של לחי והיכי הוה שרי אי מושכו כלפי חוץ דהיינו לרשות הרבים דאין יתיר את רה"ר דסתם מבוי אורך כתליו שוין:

כותל שצידו אחד כנוס משל חבירו בין שנראה כו'. כאן פ"ה שקבע הכותל מלפניו ולעיל פירש נראה מבחוץ שמשך כל הלחי לחוץ וחודו הפנימי נכנס בעובי הכותל ואינו נראה מבפנים אלא מבחוץ ונראה דלכך שינה דלעיל איירי בלחי שמעמידין אצל כותל ודרך להעמידו לצד פנים ומייתי לה נמי אמבוי שרצפו בלחיים דהיינו לצד פנים אבל הכא מיירי בכותל שצידו אחד כנוס משל חבירו ודרך לעשות בנין כענין זה כשיש שני מבואות זה אצל זה או בית וחצר אצל המבוי שפעמים מאריכין כותל שאצלו יותר מכותל המבוי ומה שפירש כאן ניחא טפי דלפי' הקונטרס לעיל קשה דאי חשיב נראה מבחוץ כשהלחי לצד הפנימי (ה) היכי משני לקמן בנכנסין כותלי קטנה לגדולה אכתי נראה מבחוץ הוא דגיפופי גדולה נראין שהן עובי כותלי קטנה ומה שנכנס לתוך הגדולה הוי כלחי שפירש הקונטרס ואין לומר בנכנסין ארבע אמות שיוצאין מתורת לחי דאין זה שייך בחצר ומיהו אי הוי דווקא הא דאמר לקמן בעשר ושני טפחים סגי אתי שפיר דמיירי כשאין (ו) בעוביו טפח ורצב"א מיישב בנכנסין כותלי קטנה לגדולה מיירי שיש היכר אזו הם כותלי קטנה כגון שכותלי קטנה הולכים בשיפוע ממזרח למערב כמו שעושין לכתלים בראשיהן וכותלי גדולה שיפועם מצפון לדרום: **אי לא** סבר לה למה ליה למתנייה. אע"ג דבפ' יוצא דופן (נדה ד' מו:) אשכחן רבי יוסי דתני ברייתא דסדר עולם ולא סבר לה יש לומר דהיינו דברי הראשונים ממנו אבל דברי דבר פלוגתא לא תני:

רבי

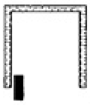

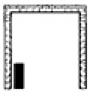

רב אשי אמר. לעולם בין לחיים לרבי יוחנן מותר והאי דקאמר רבי יוחנן דשייכא פלוגתייהו דרבן שמעון ורבנן להכא כגון דהוה משך רציפה זו ד' אמות באורך המבוי: **לרבן שמעון.** יש לבוד בפחות מד' והוה ליה חד לחי ואמרינן לעיל (ד' ה.) ד' אמות נידון משום מבוי ויצא מתורת לחי: **וצריך לחי אחר להתירו.** מבוי זה שבין לחיים אבל מלחי הפנימי ואילך מיהו שרי לטלטולי במבוי דלהנהו ולאי נראה לחי ועוביו נידון להם כלחי וניתר בו מבוי כך שמעתי. ולי נראה שאפילו מפנימי ולפנים אינו ניתר דלחי הפנימי ולפנים (ה) לרבי יוחנן אינו מתיר כלל אבל לרבנן כל חד וחד באנפי נפשיה הוא ומשתרי מבוי בלחי קמא: **ולרבן שמעון.** נהי נמי דכולי חד הוא ונידון משום מבוי אפילו הכי היכי שמע רבי יוחנן מדרבן שמעון דבעי לחי אחר להתירו לישתרי האי מבוי בנראה מבחוץ ושוה מבפנים דהא מסתמא כי אוקמא ללחי קמא משכו קמעא כלפי חוץ (כזה) שכן דרך כל מעמידי לחיים כדי שיראה מבפנים ומבחוץ שהוקבע שם לשם לחי דאם אינו מושך קצת רוחב הלחי להלאה מכותלי המבוי מעט אלא בשוה להן כזה נראה כמוסיף על רוחב עובי כותל המבוי ואינו ניכר מבחוץ שהוא לחי אלא בפנים ניכר שאינו מן הכתלים לפי שחודו נראה בפנים וכיון דראשון קצתו נמשך לחוץ כי הדר השווהו מבפנים ברציפת לחיים הללו ועשאו כותל מיהא לישתרי מבוי בההיא בליטה קמייתא הנראית מבחוץ דהא אמרינן לקמן נראה מבחוץ ושוה מבפנים נידון משום לחי: **מידי הוא טעמא.** כלומר מי מותבינן האי תיובתא אלא לרבי יוחנן דיליף מלבוד דרבן שמעון פסולא להאי מבוי: **אינו נידון.** הלכך אי אמרינן לבוד בעי לחי אחרינא: **איתמר** גרסינן: **נראה מבפנים ושוה מבחוץ.** שהעמיד הלחי רחבו לצד אורכו של מבוי ולא משך קצת רחבו קימעא כלפי חוץ אלא השוה חודו החיצון לעובי כותלי המבוי ודומה כמי שמוסיף על רוחב הכתלים ואינו נראה מבחוץ כלחי

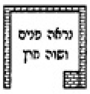

אבל חודו הפנימי נראה מבפנים שעביו בולט לתוך רוחב המבוי כזה: **נראה מבחוץ ושוה מבפנים.** שמשך כל הלחי לחוץ וחודו הפנימי נכנס בכותלי (ב) המבוי ואינו נראה מבפנים אלא דומה כמוסיף על אורך הכותל אבל מבחוץ ניכר שאינו מכותל המבוי שהרי נמשך להלאה מרוחב הכותל כזה (ח):

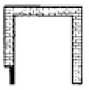

כותל שצידו אחד כנוס מחבירו. שנכנס הבנין ומיעטו מעביו דהשתא בולט ויוצא ממנו כמין עמוד שקורין פלי"ר: **בין.** שכניסתו נראית בפנים א) ושוה מבחוץ כזה

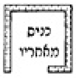

שקועט (ט) הכותל מאחריו ונראית הפנימה בפנים: **בין שנראה מבחוץ ושוה מבפנים.** כגון שקועט (י) הכותל מלפניו שאין הכניסה נראית לעומדים בפנים אלא לבני רשות הרבים כזה (ו):

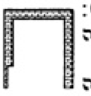

ורבי יוחנן. דקאמר לעיל בהדיא אינו נידון: **מי לא שמיע ליה הא.** מתני' דר' חייא ואפ"ה לא סבר לה הכא נמי היכי (ג) מסיימת מיניה דר' חייא הוא דקאמר נידון דילמא איהו נמי שמיע ליה ולא סבר לה: **חצר קטנה שנפרצה לגדולה קטנה נמי תשתרי.** דלא ליסרו בני גדולה עלייהו אלא ליהוי נמי פתחא לגבה להיות כשני חצירות ופתח ביניהם ואע"ג דשוה מבפנים שהעומד בתוכה רואה כל כתלי אורכה שוין שאין שם מכותל רחבה לפיאותיה כלום והוי מלואה הרי מבחוץ בתוך הגדולה נראין לה שיורין (ד) וכותל זה מכאן ומכאן אותו עודף שהגדולה עודפת על הקטנה דהא גדולה בהכי משתריא משום דלדידה נראין מבפנים: **בנכנסין כותלי קטנה.** ובולטין לתוך הגדולה בשתים וג' אמות דהנך גיפופי דפשו להו מגדולה שעומדין מאחרי פירצת הקטנה נראין שלא מאותו כותל היה כזה: **ונימא לבוד ותשתרי.** כזה

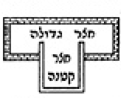

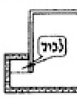

כלומר אי נראה מבחוץ מהני ליהוי כאילו ראשי כניסה של כותלי קטנה סמוכי' לצד כותלי אורך הגדולה דהדר הוה להו הכניסה ליה גיפופי נראין מבחוץ דקס"ד אין הגדולה רחבה מן הקטנה אלא מעט פחות מג' לכאן ופחות מג' לכאן דהשתא אין ריוח שבין הכניסות לכותלי אורכה של גדולה ג' טפחי' וכלבוד דמי: **וכי תימא דמיפלגי.** כניסות מחיצות מכותל אורך הגדולה: **טובא.** טפי משלשה שהיתה גדולה רחבה מן הקטנה הרבה: **קטנה בעשר וגדולה בי"א.** שאין גדולה עודפת על הקטנה אלא אמה אחת הרי שלשה טפחים לכאן ושלשה טפחים לכאן ועובי כניסות הכתלים ממעטין את השלשה מכל צד דאיכא לבוד: **במופלגין מכותל זה בשנים ומזה בארבעה.** שלא היתה קטנה מכוונת כנגד אמצעיתה של גדולה אלא משוכה שני טפחים לצד אחד ויש מהאמה עודפת שני טפחים לכאן וארבעה לכאן והכניסות דקות ונשאר מצד אחד יותר משלשה ריוח: **ונימא לבוד מרוח אחת.** והרי כאן שיור אחד נראה מבחוץ ותשתרי ביה קטנה דנישוויה להאי פירצה פתח דהא עשר הוא דהויא:

רבי

מסורת הש"ס

א) [סוכה יט.], ב) לקמן עו. [תוספתא פ"א ה"ח], ג) [קידושין נ: וש"נ], ד) [לעיל ח. וש"נ], ה) לקמן יב. ע"ש, ו) נ"א קמיה דר' חנינא ואמרי לה קמיה דר' חנינא בר פפא, ז) גמ"א ליתא, ח) ציור זה וכן להלן כד"ה בין שנראה מבחוץ וכו' נדפסו בטעות בדפוסים, לכן ציירנו ע"פ המהרש"ל, והב"ח (סי' שס"ג), ושו"ת המהרלב"ח (סי' י"ד), אמנם ע"פ הב"י (סי' שס"ג) יש לצייר כך:

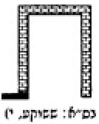

ט) גמ"א: שקועט, י) ע"פ הב"י (סי' שסג) יש לצייר כך:

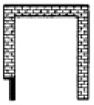

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' קמיה דר' חנינא בר פפי קטנה בעשר: (ב) רש"י ד"ה נראה מבחוץ וכו' וחודו הפנימי נכנס בעובי כותל המבוי: (ג) ד"ה מי לא שמיע וכו' הכא נמי היכי מסתיימת מינה: (ד) ד"ה חצר קטנה וכו' לה שיורין מכותל זה: (ה) תוס' ד"ה כותל וכו' דאי חשיב נראה מבחוץ כשהלחי לצד הפנימי ואין נראה לצד המבוי אלא לעומדי' אחורי המבוי היכי משני לקמן: (ו) בא"ד בעשר וכו' טפחים סגי אתי שפיר דמיירי כשאין באורכן טפח. נ"ב פי' באורכן של כותלים הנכנסין לקטנה אין באורכן טפח ולא חשיב פס הכותל עצמו אם לא בהליכת טפח:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה בין שכניסתו נראית בפנים וכו'. נ"ב עי' מהרש"ל והציורים נדפסו בטעות וכבר הארכתי בזה בחידושי. ושוב ראיתי בקרבן נתנאל בפרקין סי' יא תקנם על נכון:

◆

לעזי רש"י

פלי"ר [פיליי"ר]. אומנה (עמוד תומך).

◆

מוסף רש"י

ומותבינן אשמעתין. אשמועות עצמו (גיטין לח:) יש לי להשיב על דברי (קדושין ו:) אדידיה גופיה קא מותיב (מנחות מט.). **חצר קטנה שנפרצה.** במלואה. **לגדולה גדולה מותרת.** להוליך כלי הבתים שבה אם עירבה לעצמה (לקמן צב.) ולא אסרי בני קטנה עילויה, דלגבי גדולה פתח הוא דיש לה שיור מכאן ומכאן והוו כשתי חצירות ופתח אחד ביניהן דלא אסרי אהדדי (לעיל ח.). **וקטנה אסורה.** דלדידה לאו פתח הוא אלא פירצה ונעשית רשותן של בני גדולה, שהרי נתערבה עמהן (שם).